

Broedvogelinventarisatie

De bomenwijk in Didam

In 2010 heb ik de Bomenwijk in Didam op broedvogels geïnventariseerd. Alle broedvogels die voorkomen werden meegenomen. De bebouwde kom van Didam bestaat uit 6 woonwijken.

Het doel is om alle zes de wijken te monitoren en zo een beeld te vormen van de soorten, aantallen en dichtheden van de broedvogels die binnen de bebouwde kom van Didam voorkomen. Dit was de vierde wijk die in kaart gebracht is. In dit artikel de uitwerking van de resultaten hiervan. Ook zijn de gevonden soorten en dichtheden van de overige wijken uitgewerkt, zodat de onderlinge verschillen ook zichtbaar zijn.

Gebiedsbeschrijving

De Bomenwijk is een rustige wijk, aan twee kanten omsloten door de Doetinchemseweg. De vele woonerven en doodlopende straatjes bieden een veilige omgeving voor kinderen. Het westelijke gedeelte van Bomenwijk is gebouwd in de jaren zeventig, het oostelijk gedeelte in de jaren tachtig. Door de vele tuinen en beplantingen kon De Bomenwijk uitgroeien tot een groene wijk. Vooral het westelijke deel bevat veel vrije kavels met grote tuinen. Langs de rondweg loopt een brede groengordel van ongeveer 15 meter die is aangeplant met bosplantsoen en diverse soorten bomen en heesters. In de zuidwest hoek staat een groot scholencomplex met een groot grasveld. De totale oppervlakte bedraagt 45 hectare.

Methode

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de Broedvogel Monitoring Project (BMP) voor Stadsvogels (Van Dijk 2004). Alle broedvogels zijn ingetekend op veldkaarten. Het gebied werd langzaam

fietsend doorkruist. Voor de Gierzwaluw is een extra ronde gemaakt in de avond om de nesten van deze soort in kaart te brengen. In totaal is er iets meer dan 690 minuten geïnventariseerd. Dat komt in totaal neer op ongeveer 16 minuten per hectare.

Resultaten

In totaal zijn er 26 broedvogels vastgesteld (tabel 3). Onder de soorten bevinden zich er twee die op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels staan. Opvallend en leuk waren de vele zingende Spreeuwen. Een soort waar ik vroeger nooit op lette, maar de soort wordt echt zeld-

Tabel 2. Bezoekdata en -tijden

Bezoekdata	Tijden
27-mrt-10	5.25-7.05 uur
14-apr-10	5.45-7.25 uur
28-apr-10	5.15-6.45 uur
14-mei-10	4.25-6.35 uur
29-mei-10	4.00-7.00 uur
03-jul-10	20.15-21.45 uur

zaam hier. Hoofdzakelijk zaten alle territoria in de in de buurt van de straat de Wilg. Veel sociale huurwoningen waar veel broedmogelijkheden waren onder de pannen en in de muren. Opvallend was de afwezigheid van Gierzwaluwen. Er lijkt voldoende broedgelegenheid aanwezig maar de soort ontbrak in de hele wijk. Omdat 3 juli niet helemaal de perfecte dag was om voor de soort op pad te gaan is het mogelijk dat enkele broedgevallen van de Gierzwaluw gemist zijn. Van de andere kant heb ik ook in mei en juni geen waarnemingen gedaan. Mijn ervaring is dat je dan ook al waarnemingen doet in geschikte straten met broedgelegenheid. Verder werden er maar weinig territoria van de Kauw vastgesteld. In de

Tabel 3. Aantallen gevonden territoria in de Bomenwijk in 2010 (* soorten Rode Lijst).

Soort	Aantal (n)	Soort	Aantal (n)
Holenduif	2	Grote bonte Specht	1
Houtduif	28	Grauwe Vliegenvanger*	3
Turkse Tortel	48	Staartmees	2
Winterkoning	17	Pimpelmees	17
Heggenmus	27	Koolmees	25
Roodborst	5	Boomkruiper	4
Merel	100	Ekster	2
Zanglijster	5	Kauw	9
Grote Lijster	1	Zwarte Kraai	2
Witte kwikstaart	1	Spreeuw	14
Zwartkop	7	Huismus*	113
Putter	6	Vink	34
Tjiftjaf	15	Groenling	13

drie andere wijken komen Kauwen in veel grotere aantallen voor. Een nieuwe rage bij bewoners is het plaatsen van een kunstkraai op de nok van hun woonhuis te plaatsen. Zeker 9 kunstkraaien heb ik geteld. Echt vogelgezind waren andere ook niet door op de nok een dakpan te plaatsen voorzien van een tiental ijzeren pinnen. Bang voor een beetje poep op de stoep of een hekel aan een vogel. Hoewel er enkele waarnemingen

van Appelvinken waren in het begin van het broedseizoen heb ik helaas geen territoria vast kunnen stellen. De Appelvink laat zich in Didam steeds vaker zien. Vroeger een zeldzaamheid nu toch in het najaar en voorjaar met enige regelmaat waar te nemen. Wellicht in de toekomst een potentiële broedvogel. Ik hoop het van harte. Verder waren er geen uitschieters of bijzonderheden. Aardig waren natuurlijk de nieuwe soorten

Bomenwijk

Foto: Maarten Hageman

als Putter en ook de Grote Bonte Specht is een leuke nieuwe broedvogel. Opvallend is de dichtheid van de Huismus in Didam. Er komen relatief hoge dichtheden voor ten opzichte van andere gebieden in Nederland. De Huismussen broedde wel echt in min of meer kolonies. Wellicht valt dit te verklaren door de aanwezigheid van veel woningen uit de jaren zeventig. Toen waren alle woningen nog makkelijk toegankelijk voor Huismussen. Ook in de Bomenwijk veel mannetjes zingend op de dakgoten. Soms wel even doorbijten om alles netjes te noteren.

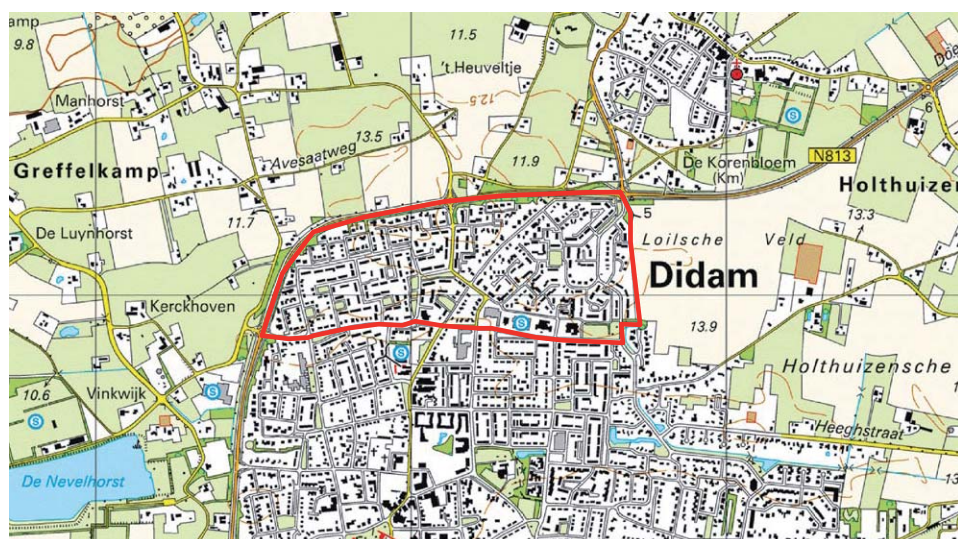
Dichtheden in de Bomenwijk in vergelijking tot andere Didamse wijken

In de Bomenwijk werden in 2010 een twee soort en vastgesteld die nog niet eerder als broedvogel binnen de bebouwde kom van Didam zijn vastgesteld en dat waren de Putter en de Grote Bonte Specht. Eindelijk lang op moeten wachten en dan meteen met 6 paar nog aardig

talrijk. Totaal heb ik nu 41 verschillende soorten vastgesteld. Eigenlijk zijn het er 42. Een Sperwer broedde succesvol in de Ziep in 2009. Hier vond ik een nest vlakbij een hondenuitlaatplek. Hoe is het mogelijk, voor 10 jaar geleden was je voor gek verklaard als je dat had zien aankomen. De Sperwer is tegenwoordig de enige roofvogel die regelmatig in het stedelijke gebied broedt. Naast broedgelegenheid (bosjes en groenstroken) is er ook voldoende voedsel (vooral jonge Huismussen en mezen, in mei/juni) aanwezig.

In tabel 4 staat een totaal overzicht aan met de dichtheden per 100 ha van de vier geïnventariseerde wijken. Als je de dichtheden zo in een oogopslag met elkaar vergelijkt vind ik frappant dat alle dichtheden redelijk bij elkaar liggen van de soorten. Natuurlijk zitten er wel verschillen en is het ook een beetje appels met peren vergelijken, omdat er soms jaren verschil in zit, maar toch. Een redelijk verschil in de Bomenwijk is de dichtheid van de Houtduif en de Turkse Tortel, die zijn duidelijk lager ten opzichte van de ove-

Figuur 1. Topografische kaart met de begrenzing van de Bomenwijk

rige wijken in Didam. Zouden ze ook last hebben gehad van de strenge winter in 2009 en 2010 of is het toeval. Zoals in de soortbespreking al aangegeven is de dichtheid van de Kauw ook relatief laag ten opzichte van de rest van de wijken.

Tot slot

De andere twee wijken zijn in 2009 geïnventariseerd. De resultaten hiervan zal ik publiceren in een ander artikel in de Vlerk. In 2011 staat de vogelwijk weer op het programma. Ik ben erg benieuwd wat er precies 10 jaar later nog aanwezig is. Zou ik nog een Koekoek of Zomertortel ontmoeten. Ik hou jullie op de hoogte.

Maarten Hageman

Literatuur

van Dijk, A.J.2004. Handleiding Broedvogelmonitoring Project (broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Straatbeeld van de Bomenwijk in Didam

Foto: Maarten Hageman

Tabel 4. Dichtheid (paar/100 ha) in de wijken de Molenwijk, De Ziep en de Vogelwijk in Didam. * soorten Rode Lijst.

Vogelsoort	Molenwijk 2008 46,1 ha	De Ziep 2007 40,3 ha	Vogelwijk 2001 50,0 ha	Bomenwijk 2010 45,0 ha
Wilde eend	82.43	-	-	-
Soepeend	45.55	-	-	-
Scholekster	-	2.5	2.0	-
Stadsduif	-	+	-	-
Holenduif	-	2.5	2.0	4.4
Houtduif	99.78	133.7	58.0	62.2
Turkse Tortel	173.53	168.7	156.0	106.7
Tortelduif*	-	2.5	-	-
Koekoek*	-	-	2.0	-
Gierzwaluw	125.8	29.8	+	-
Groene specht	-	2.5	-	-
Grote Bonte Specht	-	-	-	2.2
Huiszwaluw*	-	9.9	-	-
Witte Kwikstaart	2.17	-	-	2.2
Winterkoning	21.69	54.6	68.0	37.8
Heggenmus	56.40	71.7	88.0	60.0
Roodborst	8.68	14.9	14.0	11.1
Zwarte roodstaart	-	2.5	-	-
Merel	249.46	320.1	236.0	222.2
Zanglijster	15.18	52.1	22.0	11.1
Grote lijster	2.17	4.7	10,0	2.2
Spotvogel*	-	-	6.0	-
Braamsluiper	-	2.5	2.0	-
Tuinfluitier	2.17	-	-	-
Zwartkop	15.18	22.3	28.0	15.6
Tjiftjaf	19.52	47.2	64.0	33.3
Fitis	2.17	-	-	-
Grauwe vliegenvanger*	2.17	7.4	2.0	6.7
Staatmees	4.34	7.4	4.0	4.4
Pimpelmees	28.20	44.7	38.0	37.8
Koolmees	34.70	47.2	58.0	55.6
Boomkruiper	4.34	4.7	-	8.9
Ekster	4.34	4.7	2.0	4.4
Kauw	167.03	235.7	82.0	20.0
Zwarte kraai	4.34	2.5	-	4.4
Spreeuw	32.54	17.4	46.0	31.1
Huismus*	405.64	357.3	+	251.1
Vink	60.73	89.3	64.0	75.6
Groenling	32.54	47.2	64.0	28.9
Putter	-	-	-	13.3
Kneu*	4.34	4.7	2.0	-